

Локални акциони план за унапређивање положаја Рома
у општини Бач, 2015-2019.

**ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА УНАПРЕЂИВАЊЕ
ПОЛОЖАЈА РОМА У ОПШТИНИ БАЧ**

***ОБРАЗОВАЊЕ, ЗАПОШЉАВАЊЕ, ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА И
СТАНОВАЊЕ***

ЗА ПЕРИОД 2015-2019 ГОДИНЕ

ОПШТИНА БАЧ

Децембар, 2014. године

Локални акциони план за унапређивање положаја Рома у општини Бач, 2015-2019.

Шта је акциони план за Роме?

Акциони план за унапређивање положаја Рома општине Бач је документ који целовито разматра проблематику Рома и садржи скуп мера и активности разноврсних носилаца као што су доносиоци политичких одлука, институције, органи, удружења грађана и невладине организације у циљу побољшања положаја живота Рома. У интересу је и локалне заједнице да сви носиоци активности дају пун допринос побољшању друштвеног положаја Рома и њиховом ширем укључивања у све друштене токове.

Декада за инклузију Рома 2005-2015. године је међународна иницијатива, прва те врсте, у оквиру које су се Владе Централне и Југоисточне Европе обавезале да, у регионалним оквирима, делују на унапређивању социјално-економског статуса и инклузији Рома. Декада окупља Владе, међувладина тела и невладине организације, укључујући и цивилне организације Рома, са циљем да убрзају процес унапређења положаја Рома, као и транспарентно и мерљиво извештавање о постигнутом напретку у свакој о држава потписница.

Декада инклузије Рома (2005 – 2015. године) је започета 2. фебруара 2005. године.

Премијери 12 земаља Централне и Источне Европе: Републике Чешке, Републике Словачке, Републике Мађарске, Републике Хрватске, Републике Србије и Црне Горе, Републике Македоније, Републике Бугарске и Републике Румуније, Републике Босне и Херцеговине, Републике Албаније и Краљевине Шпаније потписали су декларацију којом су се обавезали да ће њихове земље водити ефикасне и делотворне политике која ће допринети даљој друштвеној еманципацији Рома, унапређењу услова живота припадника ромске заједнице и укључивању Рома у процесе доношења одлука.

Владе земаља које учествују у Декади инклузије Рома и представници ромских заједница из ових земаља су се усагласили да остваривање циљева Декаде захтева вођење активне политике у четири приоритетне области: образовање, запошљавање, становање и здравство.

Влада Републике Србије је у априлу 2009. године усвојила Стратегију за унапређивање положаја Рома у Републици Србији, која поставља основе за унапређивање положаја Рома, смањење разлике између ромске популације и осталог становништва, као и идентификовање и примену мера афирмативне акције, нарочито у областима образовања, здравља, запошљавања и становања.

Усвојени су и *Национални акциони планови* из 13 области: из четири приоритетне области су дорађени и ревидирани (образовање, запошљавање, услови становања, здравствена заштита), повратак по основу споразума о реадмисији, антидискриминативне мере, интерно расељена лица, култура, лична документа, медији и информисање, социјално осигурање и социјална заштита, специфичан положај жена, политичко учешће и представљање.

Локални акциони план за унапређивање положаја Рома у општини Бач, 2015-2019.

За имплементацију националне стратегије надлежна је Канцеларија за људска и мањинска права, док на покрајинском нивоу Канцеларија за инклузију Рома при Покрајинском секретаријату за рад, запошљавање и равноправност полова, а на локалним нивоима у 41 градова и општина у Србији раде локални координатори за ромска питања.

Суштински предуслови за унапређивање положаја Рома, а тиме и успешну интеграцију, чине управо области образовања, запошљавања, здравља и становања припадника ромске националне заједнице.

Овај документ треба да дефинише правце деловања општине Бач у области унапређења економског положаја Рома преко побољшања њиховог образовног статуса, квалификација, положаја на тржишту рада, здравственог стања, тј. услова живота и стамбених питања. Овим документом, такође ће се дефинисати механизми помоћу којих се може пратити реализација мера које треба да допринесу остварењу овог циља.

У Србији, према званичним подацима (попис становништва из 2011. године), живи око 148.000 Рома¹, док ромске организације тврде да их је три пута више. Према подацима тих организација, у Србији има око 600 дивљих насеља у којима живи становништво ромске националности.

Највећи део ромског становништва је насељен у ромским енклавама, без основних инфраструктурних услова.

Роми су релативно млада популација. Званична статистика говори да деца узраста до шест година чине преко 15% укупне ромске популације, а да деце узраста од 7 до 14 година има преко 16%. Процењује се да би се број ромске деце у узрасту који одговара припремном периоду за школу (од три до шест година) и основној школи могао кретати приближно између 60.000 и 120.000.²

Статистички подаци о школама не садрже податке о националној припадности, па се о националној заступљености закључује на основу вредности добијених на узорцима појединачних истраживања.

У истраживању вишеструких показатеља (MICS 5, 2013) наводи се да предшколским образовањем (узраста 3 до 5 година) обухваћено је 44% већинске деце, док код ромске деце износи 8% који су обухваћени предшколским образовањем. Обавезним припремним предшколским програмом (узраста 5,5 до 6,5 година) обухваћено је 95% већинске деце, а ромске 67%.

Основну школу уписује и завршава 99% деце већинског становништва, док ромске деце 91% уписује, а завршавају девојчице 67%, дечаци 76%. Средњу школу већинско

¹ <http://media.popis2011.stat.rs/2012/Nacionalna%20pripadnost-Ethnicity.pdf>

² <http://media.popis2011.stat.rs/2012/Nacionalna%20pripadnost-Ethnicity.pdf>

Локални акциони план за унпређивање положаја Рома у општини Бач, 2015-2019.

становништво уписује 98% а завршава 91%, код ромске деце девојчице уписују 57% и 62% дечаци и завршавају 10% девојчица и 30 % дечака.³

Високо образовање и више образовање има 0,3% Рома⁴.

Увод

Основно обележје друштвено-економског положаја већине Рома представља низак степен економске активности, висока незапосленост и готово стопостотна искљученост Рома из јавних институција. О овоме упечатљиво говоре подаци из Пописа становништва 2011. године: од укупног броја Рома економски је активно само њих 27,2%, а у узрасту радно способних економски је активно 58,2% Рома.⁵

Област у којој се Роми најчешће радно ангажују јесте сива економија. Ниска стопа економске активности већина Рома представља последицу економске културе, друштвено-економске заосталости, изразитих политичких баријера у запошљавању и одређеног скупа демографских чинилаца. Већина Рома је изван система запошљавања, они нису легално економски активни и махом се воде као незапослени. Када се налазе на тржишту радне снаге, раде најтеже и најопасније послове по најнижој цени. Сакупљачи секундарних сировина чине једну од најексплоатисанијих група радника, са најнижом ценом рада.

Два основна фактора која доприносе неповољном положају Рома на тржишту рада и која већину Рома ограничавају на ниско плаћена и привремена занимања су: 1) низак ниво образовања и стручне обуке, и 2) дискриминација од стране послодаваца.

Подаци прикупљени из рутинске *здравствене статистике*, нарочито они који се односе на оболевање, не садрже информације о етничкој припадности, па се здравствено стање ромске популације може пратити само на основу резултата циљаних истраживања. Најпознатија истраживања, из којих су изведени готово сви показатељи здравственог стања Рома, била су *Истраживање вишеструких показатеља стања и положаја деце и жена у Србији*⁶ (из 2005. и 2007. године). Просечна старост Рома на територији Републике Србије према подацима пописа становништва из 2011.године је 27,2 године.⁷ Просечна

³ MICS 4, 2011 година

⁴ ПИСМЕНИ КОМЕНТАРИ ЕВРОПСКОГ ЦЕНТРА ЗА ПРАВА РОМА (ERRC)

⁵ <http://media.popis2011.stat.rs/2012/Nacionalna%20pripadnost-Ethnicity.pdf>

⁶ <http://www.unicef.rs/files/publikacije/MICS%20Serbia%202005/MICS%20Serbia%20executive%20summary%20SERBIAN.pdf>

⁷ <http://media.popis2011.stat.rs/2012/Nacionalna%20pripadnost-Ethnicity.pdf>

Локални акциони план за унпређивање положаја Рома у општини Бач, 2015-2019.

старост ромских жена и мушкараца је за 14, односно 12 година нижа од просечне старости жена и мушкараца опште популације. С обзиром на раширеност фактора који негативно утичу на стање здравља у ромској популацији као што су сиромаштво, лоши животни услови и друштвена искљученост постоји неопходност предузимања активности на повећању знања и информисања о правима на здравствену заштиту, здрављу и здравим стиловима живота у ромској популацији. У оквиру унапређења здравствене заштите ромске популације која је неодвојива од побољшања животног окружења у ромској заједници посебан значај има унапређење здравствене заштите деце и жена у репродуктивном периоду.

Демографски подаци општине Бач

Општина Бач је једна од општина у Републици Србији. Налази се у АП Војводина и спада у Јужнобачки округ. Општина заузима површину од 365 km² (од чега на пољопривредну површину отпада 26843 ha, а на шумску 3.140 ha). Подручје општине Бач се налази између општине Бачка Паланка и Оџаци, док се са друге стране реке Дунав налази Вуковар у Хрватској. Општина Бач обухвата 6 насељених места и то – **Бач**, Селенча, Вајска, Плавна, Бачко Ново Село и Бојани.

Седиште општине је град Бач, удаљен 62 km од Новог Сада, 140 km од Београда и 120 km од Суботице. Према подацима пописа становништва из 2011. године у општини живи 14.405 становника. А према подацима подацима из 2004. природни прираштај је износио -6,8%, а број запослених у општини износи 3.379 људи. У општини се налази 5 основних школа- 1475 ученика и 1 средња школа -151 ученика

Општина Бач

Локални акциони план за унпређивање положаја Рома у општини Бач, 2015-2019.

Општина Бач у Србији

Опште информације

Површина	365 km ²
пољопривредна	26843 ha
шуме	3140 ha
Становништво (2011)	▼ 14405 ст.
Природни прираштај	-6,8 ‰
Број насеља	6

Администрација

Покрајина	АП Војводина
Округ	Јужнобачки округ
Општина	Бач

Статистика

Дужина путева (2008)	104 km
Број запослених становника	3379
Основне школе	6

Локални акциони план за унпређивање положаја Рома у општини Бач, 2015-2019.

Број ученика	1475
Средње школе	1
Број ученика	151

Bač Municipality / Opština Bač

Локални акциони план за унпређивање положаја Рома у општини Бач, 2015-2019.

Насељена места у општини Бач су:

- Бач, 5673 становника (2011)
- Бачко Ново Село, 1113 становника (2011)
- Бођани, 1030 становника (2011)
- Вајска, 2975 становника (2011)
- Плавна, 1308 становника (2011)
- Селенча, 3193 становника (2011)

Етнички састав према попису из 2011.		
Срби	6.750	46,86%
Словаци	2.845	19,75%
Хрвати	1.209	8,39%
Мађари	958	6,65%
Роми	764	5,30%
Румуни	304	2,11%
остали	852	5,91%
неизјашњени	723	5,02%

Локални акциони план за унапређивање положаја Рома у општини Бач, 2015-2019.

Са циљем да се унапреди положај Рома у општини Бач, а у складу са препорукама Владе Републике Србије датим у *Стратегији за унапређивање положаја Рома*, локална самоуправа општине Бач је формирала радну групу за израду Локалног акционог плана за унапређење положаја Рома у општини Бач за период од 2015.-2019. године (ЛАП), уз чију помоћ и подршку је израдила овај документ.

Састав радне групе именоване од стране општинског већа општине Бач чини представнике општине Бач, општинског невладиног сектора, образовних институција, Центра за социјални рад и Националне службе за запошљавање. Удружење грађана, Рома и Румуна „Младост“ је именована организација за стручну и консултантску подршку при изради ЛАП-а, а стручну подршку у изради документа пружао је Бранислав Јовановић, стручни сарадник.

Радну групу за израду ЛАП-а у општини Бач чинили су:

1. **Никола Бањац** - *координатор Радне групе;*
2. **Мира Петровић** – *координатор за ромска питања из Вајске, члан;*
3. **Драган Јовановић** – *педагошки асистент из Селенче, члан;*
4. **Нада Петровић** – *председник РНВО „Младост“ из Вајске, члан;*
5. **Светлана Продановић** – *директорка Центра за социјални рад из Бача, члан;*
6. **Наташа Будић**, *дипломирани педагог из Вајске, члан;*
7. **Маја Бундало**, *сарадник у Националној служби за запошљавање из Бача, члан.*

Бранислав Јовановић, стручни сарадник за израду ЛАП-а.

Локални акциони план за унапређивање положаја Рома у општини Бач, 2015-2019.

ЦИЉЕВИ :

Локалног акционог плана за унапређење образовања Рома у општини Бач су:

- Укључивање Рома у образовни систем и обезбеђење континуитета у образовању, обезбеђивање квалитетног образовања, успостављање механизма који ће подстицати толеранцију и уважавање различитости и неговање културног идентитета.
- Повећање запошљивости Рома и Ромкиња подстицањем предузетништва, организовањем и укључивањем Рома и Ромкиња у програме јавних радова, као и повећање конкурентности на тржишту рада кроз стручно оспособљавање и дошколовавање.
- Унапређење услова живота Рома и Ромкиња повећањем нивоа знања о значају лечења и значају превентивне контроле здравља и побољшањем доступности здравствене заштите.

Специфични циљеви ЛАП-а су:

ОБРАЗОВАЊЕ

1. Планирање, подршка и укључивање Рома у образовни систем
2. Материјална и финансијска подршка ромским ученицима у школама
3. Реализација радионица, семинара и обука наставног кадра
4. Информисање шире друштвене заједнице о образовању Рома

ЗАПОШЉАВАЊЕ

1. Унапређивање предузетништва код Рома и Ромкиња спровођењем субвенција за само-запошљавање и ново запошљавање
2. Креирање и спровођење посебних програма обука за стручно оспособљавање Рома и Ромкиња за дефицитарна занимања
3. Организовање и укључивање незапослених Рома и Ромкиња у програме јавних радова

Локални акциони план за унапређивање положаја Рома у општини Бач, 2015-2019.

ЗДРАВЉЕ

1. Повећање нивоа знања о значају лечења и значају превентивне контроле здравља
2. Побољшање доступности здравствене заштите

СТАНОВАЊЕ

1. Унапређење и заштита животне средине
2. Превентивне мере ради заштите од елементарних непогода

ЛАП као званични документ општине дефинише правце деловања општине Бач у области унапређења процеса образовања и запошљавања, конкретне мере и активности којима би се побољшао садашњи неповољан положај у ове четири области, као и јасне механизме помоћу којих се може пратити остваривање постављених циљева.

Општина Бач је дала основе за унапређење положаја ромске националне заједнице и смањивањем разлике између осталог становништва и ромске популације, стварањем услова за отварање радног места: координатор за ромска питања.

Општина Бач је у периоду 2009-2011. године реализовала ЛАП за унапређивање положаја Рома. У току 2014. године плаћени путни трошкови ученици ромске националне заједнице из места Бођани, која је своју стручну праксу обављала у Оџацима, а пре тога су јој финансирани трошкове њеног боравка у ученичком дому у Сомбору.

Почетком 2013. године Удружење грађана Рома и Румуна „Младост“ са седиштем у Вајској је спровела истраживање о броју Рома који живе на територији Бач и утврдила да је оквиран број насељених Рома близу 900, односно близу 320 породица. Док према званичним подацима Пописа становништва из 2011. године у општини Бач живи 764 припадника ромске националности.⁸

На територији општине Бач постоји регистровано две ромске невладине организације – Удружење грађана Рома и Румуна „Младост“ и Удружење Ромкиња Бача са седиштем у Селенчи.

Свој легислативни оквир ЛАП налази у Европском оквиру за Националну стратегију интеграције Рома до 2020. Године (*EU Framework for National Roma Integration Strategies up to 2020*)⁹, Стратегија Европа 2020¹⁰, Националној стратегији за унапређивање положаја Рома Републике Србије, Националним акционим плановима за спровођење стратегије за

⁸ <http://media.popis2011.stat.rs/2012/Nacionalna%20pripadnost-Ethnicity.pdf>

⁹ http://ec.europa.eu/justice/discrimination/roma/index_en.htm

¹⁰ http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm

Локални акциони план за унапређивање положаја Рома у општини Бач, 2015-2019.

унапређивање положаја Рома, Стратегији за борбу против сиромаштва. Важећи позитивно првани прописи Републике Србије.

Локалном акционом плану за Роме у општини Бач у оквиру Стратегије одрживог развоја предходили су¹¹:

- Локални акциони план друштвене делатности
- Локални акциони план за образовање
- Локални акциони план за социјалну заштиту
- Локални акциони план за здравство

Образовање

Акциони план за унапређење образовног статуса Рома у Општини Бач заснован је на истраживањима и препорукама радне групе за ову област која уједно укључује образовне институције и све заинтересоване стране за унапређење образовног статуса Рома у Општини Бач.

Према званичним подацима са Пописа становништва 2011. године¹² од укупног броја Рома на територији општине Бач који износи 764 чак преко 27% се налази у образовном систему.

У оквиру пројекта „Образовање за све“ Министарства просвете Републике Србије који се спроводи у сарадњи са Европском организацијом за безбедност и сарадњу (ОЕБС/OSCE) уведени су педагошки асистенти у предшколским установама и основним школама широм Србије. У општини Бач постављени су педагошки асистенти у основној школи „Јан Колар“ – Селенча, као и у предшколској установи „Колибри“ – Бач.

Укупан број деце ромске националности уписаних у свим предшколским установама у општини је 33 у циљу обухвата целогупног броја деце ромске националности предшколског узраста у претеклих неколико година у сарадњи са Канцеларијом за инклузију Рома, Удружењем грађана Рома и Румуна „Младост“ спроводе се јавне трибине са родитељима ромске деце предшколског узраста о представљању обавезног припремног предшколског програма.

У циљу несметаног похађања предшколских установа неопходно је обезбеђивање средстава за радни материјал и ужину деци ромске националности, као и средстава за организовање јавних трибина.

Укупан број деце ромске националности обухваћен основним образовним системом у општини Бач износи око 100. Ове године је уписано укупно 114 деце у прве разреде од чега 20 ромске националности. Од прошле школске године Канцеларија за инклузију Рома је покренула активност обезбеђивања школског прибора за све ученике ромске националности у основним школама у општини са циљем обезбеђивања несметаног похађања школе од стране ромске деце. Удружење грађана Рома и Румуна

¹¹ <http://www.bac.rs/index.php/cir/aktuelnosti/javni-uvvid>

¹² <http://media.popis2011.stat.rs/2012/Nacionalna%20pripadnost-Ethnicity.pdf>

Локални акциони план за унпређивање положаја Рома у општини Бач, 2015-2019.

„Младост“ је спровело неколико пројеката са децом ромске националности који су завршавали осми разред основне школе, у циљу професионалне оријентације.

Основна школа „Алекса Шантић“ у Вајској има највећи број деце ромске националности, према незваничним подацима из школе тај број износи око 90. У трећем разреду поменуте школе је 19 ученика ромске (румунске) националности а 3 ученика припада већинском становништву. Неопходно је увођење педагошког асистента у образовни систем да би се побољшао успех тим ученицима и да би се редовност похађања школе повећала.

Од укупног ромског становништва старости до 45. година према подацима Удружења грађана, Рома и Румуна „Младост“, око 6% је функционално неписмено, тј. нема завршену основну школу.

Удружење грађана Рома и Румуна „Младост“ у сарадњи са основним школама сваке године уочи почетка активности за упис ученика у средње школе организује промоцију афирмативних мера са децом и родитељима ромске националности. Од ове године координаторка за ромска питања укључена је у спровођење свих активности за примену афирмативних мера.

У циљу побољшања положаја образовног статуса Рома у општини Бач неопходно је обезбедити средства за школски прибор, организовање радионица за професионалну оријентацију и трибине за промоцију афирмативних мера. Неопходно је омогућити ванредне програме за завршавање основне школе функционално неписменог становништва до 45. година старости.

Број ученика ромске националности који похађају средње школе износи 15. Средњошколци Роми се укључују у бројне активности ромских невладиних организација из општине у циљу њихове укључености у омладински рад.

Канцеларија за инклузију Рома спроводи јавну трибину за средњошколце на завршним годинама и њихове родитеље у циљу промовисања афирмативних мера за упис факултета или високе школе.

Са циљем да се унапреди положај образовног статуса Рома у општини Бач неопходно је да наставити финансирање за набавку месечних карти за Роме средњошколце, школски прибор, наставити организовање трибине за промоцију афирмативних мера, организовати радионице за професионалну оријентацију Рома средњошколаца и радионица за активно тражење посла, као и радионица из савремених вештина и знања: лидерство, активно грађанство, европске интеграције, писање пројеката и јавно заговарање.

Неопходно је организовати јавне акције за борбу против раног ступања у брак од стране Ромкиња у средњој школи.

Број студената ромске националности који су из општине Бач износи 1 и то на ликовној академији у Новом Саду. У циљу обезбеђивања конкурентности на тржишту рада неопходно је спровођење радионица са студентима ромске националности из области активног тражења посла, писања биографије и мотивационог писма за конкурисање на посао, као и радионица из савремених вештина и знања: лидерство, активно грађанство, европске интеграције, писање пројеката и јавно заговарање. Неопходно је обезбеђивање једнократне новчане помоћи за студенте ромске националности у циљу покривања њихових трошкова за студирање.

Локални акциони план за унапређивање положаја Рома у општини Бач, 2015-2019.

У прилогу табларни приказ предложених активности за унапређење образовног статуса Рома.

Запошљавање

У циљу повећања процента запослености Рома у општини Бач спровођене су радионице и реализовани пројекти из области Активног тражења посла и самозапошљавања. Активности су спровођене од стране Удружења грађана, Рома у Румуна „Младост“ и Националне службе за запошљавање.

Према истраживању које је спровело Удружење грађана, Рома и Румуна „Младост“ број незапослених Рома у општини Бач износи 430 . Према евиденцији националне службе за запошљавање није било субвенција за запошљавање у протекле три године. Учешће Рома на осталим програмима Националне службе за запошљавање „Прва шанса“ и „Ново Запошљавање“ износи 0%.

Број заступљених Рома у локалној администрацији износи свега једну особу. Према подацима пописа становништва из 2011 године¹³ на територији општине Бач живи 14.405 људи, од чега око 5,30 % припадника ромске националне заједнице.

Општи циљ локалног акционог плана за запошљавање Рома је повећање броја запослених Рома са територије општине Бач.

Према подацима радне групе проблеми у вези са запошљавањем Рома се у највећем проценту огледају у недовољној конкурентности на тржишту рада, дискриминацији од стране послодавца и недовољне стручности за конкурисање на програмима Националне службе за запошљавање.

Неопходно је спровођење активности за превазилажење проблема у вези са запошљавањем.

Организовати додатне обуке, преквалификације или доквалификације за одређена занимања или познатог послодавца. Мотивисати послодавце да користе програме Националне службе за запошљавање који су усмерени ка Ромима. Спровести додатне обуке за аплицирање на програмима Националне службе за запошљавање – од идеје до реализације .

Неопходно је спровођење заговарања и округлих столова у циљу остварења могућности повећања запослених Рома у локалној администрацији.

У прилогу табларни приказ предложених активности за повећање запослености Рома у општини Бач.

¹³ <http://media.popis2011.stat.rs/2012/Nacionalna%20pripadnost-Ethnicity.pdf>

Локални акциони план за унпређивање положаја Рома у општини Бач, 2015-2019.

Здравствена заштита

Удружење грађана Рома и Румуна „МЛАДОСТ“ спроводила је активности и реализовала пројекте који су били усмерени ка унапређењу здравствене заштите Рома. Већина активности биле су усмерене ка младим Ромима, као што су Репродуктивно здравље младих – у оквиру којег су реализоване радионице са младим Ромима и Ромкињама. Велики број активности које су спровођене, подржане су од стране Новосадског хуманитарног центра а били су усмерене на борбу против полно преносивих болести превасходно ХИВ.

Према подацима Центра за социјални Рад и Удружења, све чешћи пример у оквиру ромске породице је рађање четвртог или петог детета што узрокује повећању издржаваних лица и смањује количину бриге од стране породице прем деци. Ови подаци указују да постоји потреба за едукативним саветима и спровођењу радионица о планирању породице.

У циљу унапређења здравствене заштите Рома у општини Бач неопходно је спровођење радионица о репродуктивном здрављу младих, пре свега због раног ступања у сексуалне односе и у не малом броју случајева раног ступања у брак од стране младих Рома.

Према сазнањима невладиних организација све су чешћи примери алкохолизма и наркоманије међу младим Ромима, те је неопходно спровођење радионица и трибина о борби против алкохолизма и наркоманије.

У прилогу табларни приказ предложених активности за унапређење здравствене заштите Рома.

Локални акциони план за унапређивање положаја Рома у општини Бач, 2015-2019.

Становање

Области становања Рома на територији општине Бач је у најмањој мери обухваћено реализованим активностима у општини. Ромска насеља у општини се налазе поред депоније у Селенчи (Широка Бара), поред канала који је исто депонија у Вајској. Неопходно је да се очисти и да се поставе контејнери. Ромско насеље у Вајској нема канализацију нити канале, зато је потребно да се исти ископају и да се поставе атмосферске падавине.

Према евиденцији Удружења грађана Рома и Румуна „Младост“ као и Координатора за ромска питања постоји забележено близу 53 случајева у који су се јављали за помоћ различитог типа као што су помоћи за поправку стамбених објеката и помоћ за регулисање дуга електричне енергије.

У циљу унапређења становања Рома на територији општине Бач неопходно је да се обезбеде средства за израду пројектне документације у поступку легелизације бесправно изграђених објеката у ромским насељима, у циљу учешћа на међународним и националним програмима из којих се финансира реконструкција кућа у ромским насељима.

Припрема пројеката за аплицирање код међународних и националних донатора за реонструкцију стамбених објеката у ромским насељима.

У прилогу табларни приказ предложених активности за унапређење становања Рома у општини Бач.